

Handläggare
Christer Blomkvist
Telefon: 08 - 508 33 689**Till**
Utbildningsnämnden
2018-04-19

Strategiskt arbete för höjda kunskapsresultat

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 106-1963/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Lena Holmdahl
UtbildningsdirektörNiclas Westin
Avdelningschef

Sammanfattning

I en motion till kommunstyrelsen föreslår Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar

- Att Stockholms stad under år 2018 ser över målstrukturen för utbildningsnämnden för att halvera antalet mål och säkerställa att de syftar mot högre kunskapsresultat
- Att Stockholms stad ställer upp långsiktiga mål för utbildningsnämnden där årskurserna också följs upp över tid
- Att Stockholms stad inrättar strukturer som syftar till att bevaka nyckelårskurser där elever riskerar att halka efter och bevakar effektiviteten av de åtgärder som därefter sätts in
- Att Stockholms stad inrättar ett oberoende expertråd för skolutveckling med internationella och svenska experter, lärare och rektorer.

Förvaltningen ställer sig bakom motionens intentioner men anser, utifrån sin analys av hur den nuvarande verksamheten genomförs och utifrån de utvecklingsinsatser som pågår, inte att motionen bör föranleda beslut om förändringar.

Bakgrund

Liberalerna har lämnat en motion till kommunstyrelsen med förslag om strategiskt arbete för ökade kunskapsresultat i stadens skolor. Motionen har lämnats till utbildningsnämnden för yttrande.

Ärendet

I en motion till kommunstyrelsen föreslår Liberalerna att målen för utbildningsnämnden förändras för att främja ett långsiktigt och kontinuerligt arbete för att höja kunskapsresultaten. 2017 hade utbildningsnämnden enligt motionen 138 mål, uppdelade i aktiviteter och indikatorer. Det uttrycks i motionen att detta är alltför många mål. De bör halveras, konkretiseras och vara kopplade till skolornas kvalitetsarbete. Det bör enligt motionen också finnas mer långsiktiga mål, på tre, fem eller tio års sikt, för att premiera långsiktigt arbete och främja möjligheten till måluppfyllelse trots kortsiktiga variationer.

Motionen uttrycker att staden gör många undersökningar av resultaten och att dessa i högre utsträckning måste användas i verksamheten för att förbättra kvaliteten. Detta anses ske i alltför ringa utsträckning, vilket anges vara en effekt av en stuprörsmentalitet.

Motionen säger att det finns tre läsår som är viktigare än andra när det gäller risken att elever halkar efter, nämligen årskurs 2 och 8 i grundskolan och årskurs 1 i gymnasieskolan. Vid dessa årskurser bör skolan och andra relevanta aktörer, exempelvis socialtjänsten, samverka kring särskilda stödinsatser för att motverka att utslagning sker.

Motionen uttrycker att det är viktigt att arbetet med att utveckla svensk skola vilar på evidensbaserad grund. Det föreslås med utgångspunkt i detta att det i staden inrättas ett oberoende expertråd för skolutveckling innehållande internationella och svenska experter, lärare och rektorer. Rådet ska få ett flerårigt uppdrag att utreda och föreslå förbättringar för Stockholms skolor.

Motionen avslutas med att kommunfullmäktige föreslås besluta

- Att Stockholms stad under år 2018 ser över målstrukturen för utbildningsnämnden för att halvera antalet mål och säkerställa att de syftar mot högre kunskapsresultat
- Att Stockholms stad ställer upp långsiktiga mål för utbildningsnämnden där årskurserna också följs upp över tid

- Att Stockholms stad inrättar strukturer som syftar till att bevaka nyckelårskurser där elever riskerar att halka efter och bevakar effektiviteten av de åtgärder som därefter sätts in
- Att Stockholms stad inrättar ett oberoende expertråd för skolutveckling med internationella och svenska experter, lärare och rektorer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för utveckling och samordning i samverkan med avdelningen för ekonomi och styrning, grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsnämnden har för 2018 beslutat om 24 nämndmål, anknutna till 20 av kommunfullmäktiges 26 verksamhetsområdesmål. Verksamhetsområdesmålen är i sin tur anknutna till något av kommunfullmäktiges 4 inriktningsmål.

Utbildningsförvaltningens ledning fastställer inför varje nytt verksamhetsår vilka mål, indikatorer och aktiviteter som ska styras ut från nämndnivån till skolor och enheter. I sina verksamhetsplaner formulerar skolorna i sin tur enhetsmål kopplade till nämndmålen. Skolornas uppgift är att konkretisera nämndens mål och de nationella målen till mål för skolan. Alla mål ska kunna följas upp och vara utvärderingsbara.

Av de 24 nämndmålen är 8 stycken utlagda till grundskolorna och 9 till gymnasieskolorna. Följande nämndmål är utlagda till skolorna.

- Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning
- Alla elever har en god lärmiljö
- Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar
- Eleverna upplever och deltar i kulturlivet
- Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö
- Utbildningsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare för chefer, medarbetare och framtida medarbetare
- I samtliga verksamheter integreras mångfaldsperspektiv
- Alla elever har kontakt med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer (endast gymnasieskola)
- Det ekonomiska resultatet är i balans

Som ett av underlagen för att bedöma uppfyllelsen av målen finns ett antal indikatorer som enheterna ska sätta årsmål på. Syftet med

årsmål för indikatorer är att kunna följa utvecklingen på respektive nivå eftersom det blir tydligt om resultaten förbättras eller försämras. En grundskola som i sin organisation har årskurserna F-9 har flest indikatorer, 36 stycken, utstyrda från utbildningsnämnden. En gymnasieskola har maximalt 18 indikatorer från utbildningsnämnden.

År 2018 finns för gymnasieskolorna enbart en aktivitet utstyrd från utbildningsnämnden, för grundskolorna är inte någon aktivitet utstyrd. En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod, normalt sett under budgetåret.

De ovan återgivna målen är av övergripande karaktär. De speglar en strävan efter ständig förbättring. Förvaltningen anser att det är lämpligast att årligen, både för varje skola och för genomsnittet av skolor, liksom för olika årskurser och olika gymnasieprogram, analysera resultatutvecklingen i förhållande till målen. När sådana analyser görs bör, precis som motionen uttrycker, den långsiktiga utvecklingen primärt uppmärksammas, så att man inte koncentrerar sig på utfallet för enskilda år, som av olika skäl kan variera.

Förvaltningen delar i hög grad intentionerna i motionen. I verksamhetsplanen för 2018, liksom i planeringsunderlaget för treårsperioden 2019 – 2021 uttrycks ambitioner att förbättra samordningen av förvaltningens funktioner för att följa upp och stödja skolornas kvalitetsutveckling. Förvaltningen anser att det är väsentligt att motverka stuprörseffekter i organisationen. Ett samordnat system för uppföljning av alla skolor och stöd till de skolor som har särskilda behov av det har implementerats under 2017 och kommer att förfinas under de kommande åren.

Förvaltningen delar motionens uppfattning att det är väsentligt att det som kommer ut av uppföljningar och utvärderingar också kommer till användning i utvecklingsarbete. Under 2017 har ett förslag till stödmaterial för skolornas kvalitets- och utvecklingsarbete tagits fram som ska implementeras under 2018. Dessa kriterier är utformade så att de ska kunna främja inte bara goda uppföljningar utan även framgångsrikt utvecklingsarbete.

Motionen uttrycker att årskurs 2 i grundskolan är en av tre årskurser som har en nyckelställning för elevernas utveckling. Förvaltningen menar att när eleverna har nått årskurs 2 är det inte minst väsentligt att de har utvecklat en förmåga att läsa, eftersom läsningen är en förutsättning för övrigt lärande. Förvaltningen har använt den statliga lågstadiesatsningen för att förstärka personaltätheten i de

tidiga läsåren. Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 gällande läsning och taluppfattning gör att alla skolor kan identifiera elever i behov av stöd. Dessutom har många skolor även andra screeningsverktyg för att följa upp elevernas kunskapsnivå från tidig ålder.

Även årskurs 8 i grundskolan identifieras i motionen som en särskilt viktig årskurs. Förvaltningen har inga särskilda strategier specifikt för denna årskurs men har, för alla elever som har behov av särskilt stöd, som ett av sina prioriterade områden att stödja utvecklingen av det lokala elevhälsoarbetet med fokus på det förebyggande och hälsofrämjande perspektivet i såväl grundskolor som gymnasieskolor. Elevhälsan ska användas på ett systematiskt sätt som en resurs i arbetet med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Som ett led i att öka elevers måluppfyllelse erbjuder skolorna sommarskola till de elever i årskurserna 4-9 som inte beräknas nå målen i ett eller i flera ämnen eller som inte uppnår gymnasiebehörighet i årskurs 9. Förutom sommarlovskola anordnas lovverksamhet i skolornas och fritidshemmens regi.

Förvaltningen håller för närvarande på att ta fram en långsiktig strategi för utveckling av grundskolans centrala grupper med särskilda inriktningar (CSI). Strategin syftar till att tydliggöra vilka centrala insatser som behövs för att stödja skolorna i deras uppdrag att säkerställa att eleverna får det stöd de har rätt till enligt skollagen. Samverkan med socialtjänst och landsting är viktig för att uppmärksamma elevers behov av särskilt stöd och arbetet fortsätter enligt lokala överenskommelser. Förvaltningen deltar också aktivt i stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsprogram för att gemensamt nyttja sina resurser utifrån stadsdelsförvaltningarnas behov.

När det gäller den frånvaroproblematik som tas upp i motionen har förvaltningen tagit fram rutiner för frånvarohantering som alla skolor ska följa utifrån en åtgärdsstrappa. Grunden är en systematisk uppföljning av frånvarostatistik och skolpliktsbevakning. Där finns också en satsning som bygger på pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst (PPSS) som syftar till ökad skolnärvaro i grundskolan och bättre skolresultat. Utbildningsförvaltningen ska under året, i samarbete med socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna implementera arbetssätten från projektet i ordinarie verksamhet. Detta gäller områden och stadsdelar i ytterstaden. Inom ramen för detta ska en modell för skolsociala stödteam utarbetas.

Beträffande årskurs 1 i gymnasieskolan, som i motionen nämns som en särskilt viktig årskurs, vill förvaltningen framhålla följande: Förvaltningen strävar efter att utveckla övergången mellan grundskola och gymnasieskola i syfte att eleverna ska hamna rätt genom studie- och yrkesvägledning och att information om elever förs från grundskola till gymnasieskola för ett så bra mottagande som möjligt, i de fall det finns särskilda skäl att göra detta.

Förvaltningen arbetar löpande med att stärka kvaliteten i det förebyggande och hälsofrämjande arbete som generellt sker i gymnasieskolorna, oavsett årskurs. Förvaltningen samverkar också med arbetsmarknadsförvaltningen för att utarbeta arbetssätt och metoder till stöd för ungdomar som riskerar att hoppa av gymnasieskolan eller gå ut med ofullständiga betyg.

Beträffande förslaget att inrätta ett oberoende expertråd för skolutveckling med internationella och svenska experter, lärare och rektorer har förvaltningen följande kommentarer. Förvaltningen är angelägen om att upprätthålla ett nära samarbete med forskare och andra typer av experter, samt att därutöver också ha ett rikt kontaktnät med en stor mängd sådana. Förvaltningen anser dock att det vore mindre lämpligt att begränsa det nära samarbetet till en mindre grupp av experter, som skulle ingå i ett fast råd. De som är experter är det i hög utsträckning inom ett visst område men inte inom ett annat.

Förvaltningen strävar därför efter att samarbeta med olika forskare och andra experter beroende på vilket område samarbetet avser. Förvaltningen har avtal med olika lärosäten, framför allt kring lärarutbildning och rektorsutbildning men även kring forskning. Som exempel på pågående samarbeten med forskare och andra experter kan nämnas det som äger rum inom ramen för Stockholm Teaching and Learning Studies (STLS), utvärderingen av Läslyftet, digitalisering och arbetet för att främja programmeringskompetens. Den expertkunskap som förvaltningen har behov av i dessa exempel är av olikartad natur och skulle knappast kunna utnyttjas effektivt inom ramen för ett fast råd. Förvaltningens samarbete med forskare och andra experter är också i hög grad utformat så att det är lärare och rektorer som kommer i direkt kontakt med dessa, ofta med den lokala skolans behov som utgångspunkt.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilaga

Motion (2017:73) om strategiskt arbete för höjda kunskapsresultat